

Ontwerp Omgevingsvisie Den Haag 2050; Thuis in een groene metropool aan zee

Het college van burgemeester en wethouders van Gemeente Den Haag, gelezen het collegevoorstel **DSO/10827744**

Overwegende dat:

- Op 1 januari 2024 de Omgevingswet in werking is getreden.
- Op 1 januari 2027 de gemeente verplicht is om een gebiedsdekkende omgevingsvisie te hebben gepubliceerd in het omgevingsloket.
- Op 1 december 2020 gestart is met het vormen van een Haagse omgevingsvisie (RIS 307081).
- Op 20 oktober 2022 het ambitiedocument omgevingsvisie Den Haag geagendeerd is in de gemeenteraad (RIS 309993).
- Op 21 oktober 2022 de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de PlanMER vrijgegeven is voor zienswijzeprocedure (RIS 313413).
- Op 4 juli 2023 de Commissie Ruimte geïnformeerd is over de keuze meer te investeren in participatie en visieontwikkeling voor een meer impactvolle omgevingsvisie (RIS 316051).
- Op 7 september 2023 de gemeenteraad heeft besloten tot vaststelling Nota van Beantwoording NRD Omgevingsvisie Den Haag en het advies van de Commissie voor de m.e.r. als basis te nemen voor de op te stellen OER (RIS 316060).
- Op 23 oktober 2024 de Raad middels een raadsbrede werkbijeenkomst Omgevingsvisie geïnformeerd is over de stand van zaken en de wijze waarop participatie heeft plaatsgevonden en is verwerkt.

Gelet op de artikelen 2.4 en 16.29 van de Omgevingswet, artikel 10.2 van het Omgevingsbesluit en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluit:

Artikel I

in te stemmen met het ontwerp "Omgevingsvisie gemeente Den Haag" gemeente Den Haag zoals opgenomen opgenomen in Bijlage A;

Artikel II

kennis te nemen van de participatieverantwoording en lessen voor de toekomst (hoofdstuk 8);

Artikel III

de ontwerp Omgevingsvisie en de daarop betrekking hebbende omgevingseffectrapportage ter inzage te leggen en belanghebbenden van 27 januari tot 10 maart in de gelegenheid te stellen hun zienswijzen over de ontwerp Omgevingsvisie naar voren te brengen;

Artikel IV

de ontvangen zienswijzen te betrekken bij het opstellen van de definitieve Omgevingsvisie en deze ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad.

Artikel V

dit ontwerp is gepubliceerd op 22-01-2025

Aldus besloten door college van burgemeester en wethouders van Den Haag d.d. 21 januari 2024.

Bijlage A Bijlage bij artikel I

Omgevingsvisie gemeente Den Haag

1 Inleiding

De Haagse omgevingsvisie schetst de koers voor de ruimtelijke ontwikkeling van Den Haag richting 2050. Het document biedt een integraal kader waarin ambities, strategische keuzes en maatschappelijke opgaven samenkomen, met aandacht voor thema's zoals wonen, duurzaamheid, economie, en mobiliteit.

Hoofdstuk 2 omschrijft waar de volledige omgevingsvisie raadpleegbaar is. In Hoofdstuk 3 staat de samenvatting van de omgevingsvisie. Met deze samenvatting willen we iedereen in Den Haag een beknopt en toegankelijk beeld geven van de plannen voor de toekomst van onze stad.

2 De omgevingsvisie en kaarten bekijken

De volledige ontwerp omgevingsvisie is te bekijken op Raadsinformatie - Ontwerp Omgevingsvisie Den Haag 2050. Hier kunt u zien hoe onze ambities vertaald worden naar concrete ruimtelijke plannen. Hier vindt u ook meer informatie over het proces en de bijbehorende stukken.

U kunt het document ook digitaal en op papier inzien bij het Den Haag Informatiecentrum in het Stadhuis op Spui 70. Hiervoor maakt u een afspraak via telefoonnummer 14070 of online via Den Haag - Den Haag Informatiecentrum.

3 Een samenvatting van de omgevingsvisie

3.1 Voorwoord

Den Haag is een stad met vele kwaliteiten en een rijke historie. Het is ook een plek waar veel verandert en gaat veranderen. Zo is de afgelopen jaren het aantal inwoners sterk gegroeid. En deze groei zet de komende jaren door. Daarnaast zijn er ook andere ontwikkelingen die vragen om aanpassingen. Denk aan de vergrijzing van de bevolking, de verandering van het klimaat en de overgang naar duurzame energie. Door al deze ontwikkelingen neemt de druk op de stad toe. Daarom zijn heldere keuzes en creatieve oplossingen nodig. Om voor de toekomst van Den Haag goede keuzes te maken, is een omgevingsvisie opgesteld. Daarin staat de koers die we willen varen voor ontwikkeling van Den Haag, als onderdeel van de Haagse regio, richting 2050. De omgevingsvisie is een uitnodiging om samen te werken aan een groene metropool aan zee, waar mensen zich thuis voelen.

Van de Aagje Dekenlaan in Moerwijk tot de Zwolsestraat op Scheveningen. Van de Blauwe Kamerlaan in Marlot via de Groenesteinstraat in de Schilderswijk naar de Geelgorslaan in de Vogelwijk. Van de 1e van der Kunstraat in Laak tot het allerlaatste huis van Wateringse Veld. Al deze plekken en de mensen die hier een huis hebben, horen bij Den Haag. Net als alle anderen die hier wonen, werken of studeren. Iedereen draagt bij aan de dynamiek en de levendigheid. Samen maken we de stad. Den Haag heeft een sterk eigen karakter. Dat komt onder meer door zee en strand, het regeringscentrum en de vele internationale organisaties en gerechtshoven. We zijn de internationale stad van vrede en recht.

3.2 Nieuwe visie voor Den Haag

Op 1 januari 2024 ging de landelijke Omgevingswet in. Door deze wet zijn het rijk, de provincies en alle gemeenten in Nederland verplicht een omgevingsvisie op te stellen. Een omgevingsvisie heeft verschillende functies. Als gemeente Den Haag willen we de omgevingsvisie vooral gebruiken als koers die we willen varen richting 2050. Wij zien kansen voor de ontwikkeling van deze prachtige regio als een groene metropool aan zee. En we zien kansen voor Den Haag als centrumstad in deze regio en als plek waar mensen zich thuis kunnen voelen. In deze visie geven we aan, welke kwaliteiten we willen beschermen en welke kwaliteiten we verder willen ontwikkelen. We maken strategische keuzes die nodig zijn om in te spelen op grote maatschappelijke opgaven met ruimtelijke gevolgen die we op ons af zien komen. Over de uitwerking van de Omgevingsvisie blijven we in gesprek met bewoners, ondernemers, vertegenwoordigers van organisaties en wijken, buurgemeenten, provincie en Rijk. We werken graag samen met anderen in de stad en de regio aan de vertaling van de visie in concrete plannen en samenwerkingsafspraken.

3.3 Meer regie op de ruimte

De Haagse Omgevingsvisie komt op een goed moment. Want er is behoefte aan meer regie op de ruimte. Zoals gezegd neemt de druk op de ruimte toe. Er zijn verschillende behoeftes: meer woningen, bedrijvigheid, (sport)voorzieningen, verkeer en groen. We weten dat niet alles overal past, zeker omdat we tegelijkertijd de bijzondere kwaliteiten van Den Haag willen en moeten beschermen en versterken. Er is dus een noodzaak voor meer regie op de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Die regievoering doen we vanuit een heldere visie. We maken in deze Omgevingsvisie op verschillende niveaus strategische keuzes. Op stedelijk niveau maken we strategische beleidskeuzes. Deze gaan over het voort te zetten beleid. Tegelijkertijd zijn beleidswijzigingen noodzakelijk en is bijsturing nodig in beleidsaccent of tempo van een bepaalde ontwikkeling. Daarnaast vertalen we strategische keuzes op kaart. De kaderstellende omgevingsvisiekaart toont op hoofdlijnen welke kwaliteiten we willen beschermen en welke ontwikkelrichtingen we zien voor de komende decennia. Dat doen we aan de hand van vijf bewegingen. Tenslotte maken we keuzes op het niveau van Gebiedsvisies, thematische en gebiedsprogramma's. De basis hiervoor zijn facetkaarten en opgavenkaarten voor de stadsdelen.

3.4 Voortbouwen op onze geschiedenis en identiteit

Den Haag is een stad om trots op te zijn. Een stad met een lange geschiedenis, prachtige plekken en grote contrasten. Plekken met een internationaal karakter, maar ook gemoedelijke buurten met betrokken inwoners. Dit levert een gevarieerd mozaïek op van kenmerkende buurten, wijken en stadsdelen. Ze worden bijeen gehouden door een herkenbaar raamwerk van 'lange lijnen': de lanen, vaarten en groene structuren, die verschillende delen van de stad met elkaar verbinden. We hebben dus een sterk vertrekpunt. Daar bouwen we met deze Omgevingsvisie op voort.

3.5 Drie grote maatschappelijke opgaven

Den Haag heeft een goede uitgangspositie, maar er zijn ook problemen en er komt veel op de stad af. In deze Omgevingsvisie zetten we drie grote maatschappelijke opgaven centraal:

1. Sociaal en economisch perspectief bieden

Het contrast tussen arme en rijke wijken in Den Haag is groot. Zonder sturing vanuit de overheid worden de verschillen alleen maar groter. Voor veertien procent van de huishoudens geldt dat er sprake is van armoede. En die armoede is niet gelijk verdeeld over de stad. Naast Zuidwest hebben ook kwetsbare wijken als Laak, Transvaal en Schilderswijk extra aandacht nodig. Belangrijk daarbij zijn vitale wijken met voldoende goede voorzieningen in de buurt. Er is een mismatch tussen de vraag en het aanbod van banen. Het aanbod van banen in de nabijheid van inwoners sluit nu niet altijd aan op de vaardigheden van deze inwoners. Terwijl het tekort aan goed gekwalificeerd personeel een grote uitdaging is om te kunnen inspelen op de nieuwe economie. Er is voldoende ruimte nodig voor bestaande en nieuwe bedrijven. Voor de lange termijn is het belangrijk om samen met de regio het gezamenlijk beeld over de toekomst van de regionale economie te concretiseren. We moeten laten zien hoe we beter kunnen inspelen op de uitdagingen van morgen en hoe bedrijven minder afhankelijk kunnen worden van arbeidsmigratie.

2. Groeien in balans

De verwachting is dat de Haagse bevolking verder zal groeien en vergrijzen. De uitdaging is om te 'groeien in balans'. Dat betekent ruimte maken voor nieuwe woningen en veranderende woonbehoeften, zoals huisvesting voor ouderen. En ruimte maken voor groen en water, voor banen, en voor maatschappelijke voorzieningen als scholen, openbaar vervoer, kinderopvang en bibliotheken. De behoefte aan deze voorzieningen groeit mee met de groei van het aantal inwoners. De groeiopgave is ook een regionale opgave. Daarom wil Den Haag graag kijken hoe we de kansen voor het ontwikkelen van woningen en bedrijfsruimten in de hele regio kunnen benutten. Ook vragen we in de Omgevingsvisie aandacht voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Daarvoor is eveneens een regionale aanpak nodig.

3. Transitie in een tempo dat de stad aan kan

De stad staat voor een aantal grote veranderingen. Dit heten transitie. Zo zijn ingrepen nodig om de stad aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering. In Den Haag is de zee overal dichtbij. De stijging van de zeespiegel is een risico. Om de stad en het achterland te beschermen tegen overstromingen en zout water moeten we de kust versterken. Om wateroverlast, te grote hitte en verlies van dier- en plantensoorten tegen te gaan, is meer ruimte nodig voor water en groen. Een andere transitie is de energietransitie. Deze aanpassing in het energiesysteem is erop gericht om de uitstoot van CO₂ terug te dringen en om minder afhankelijk te worden van kwetsbare en vervuilende energiebronnen, zoals olie en aardgas. De energietransitie vraagt om aanpassingen van onze directe omgeving en van gebouwen.

En het vraagt om een uitbreiding van het elektriciteitsnet, aanleg van warmtenetten en om ruimte voor duurzame energiebronnen. Ook de overgang naar een circulaire economie is een transitie. Dat betekent dat we op een andere manier producten gaan produceren en producten en materialen gaan hergebruiken. Ook daar is ruimte voor nodig.

Een andere belangrijke transitie is de mobiliteitstransitie. Deze transitie is erop gericht om te komen tot een schoon, veilig en bereikbaar vervoer voor iedereen, waarbij bewoners minder afhankelijk worden van een eigen auto. Dat kan als werk en voorzieningen voldoende in de buurt zijn te vinden en als alternatieve vormen van vervoer aantrekkelijker zijn: lopen, fietsen, betaalbaar openbaar vervoer en het gebruik van deelauto's.

In deze Omgevingsvisie geven we aan hoe we aan deze transities werken in een tempo dat de stad aankan. Het is daarbij belangrijk te vermelden dat de hele stad te maken krijgt met de genoemde transities, maar dat niet alles tegelijk kan én hoeft. De stad gaat geleidelijk op de schop. Daarbij proberen we zoveel mogelijk werk-met-werk te maken om overlast te beperken.

3.6 Ambities voor Den Haag in 2050

Bij het maken van deze Omgevingsvisie zijn we niet bij nul begonnen. In onze stad gaat al veel goed. Den Haag heeft daardoor een sterke uitgangspositie. En natuurlijk zijn er wensen voor de toekomst en is onze huidige beleidsinzet soms onvoldoende. De beleidsmatige basis voor deze Omgevingsvisie is beschreven in het Ambitiedocument. Daarin staan de volgende zes ambities:

- Rechtvaardig en inclusief
- Betaalbare, toegankelijke en toekomstbestendige woningvoorraad
- Klimaatbestendig, klimaatneutraal en natuurinclusief
- Economisch vitaal
- Gezond en veilig
- Duurzaam bereikbaar.

3.7 Vijf 'bewegingen' met strategische keuzes

Den Haag groeit uit tot een groene metropool aan zee waar mensen zich thuis kunnen voelen. We introduceren vijf bewegingen die hier richting aan geven. Deze bewegingen tonen geen eindbeeld, maar bieden wel duidelijkheid over de koers die we als gemeente willen varen en welke strategische keuzes nodig zijn om antwoord te geven op de drie grote maatschappelijke opgaven. Daarbij geven we aan welk beleid we voortzetten (koers houden), waar we de koers willen aanpassen (bijsturen) en voor welke ontwikkelingen een ander tempo nodig is (tempo aanpassen).

De vijf bewegingen zijn:

- 1) Thuis in een divers Den Haag
- 2) Ruimte voor groen en water
- 3) Verstedelijking en bereikbaarheid in samenhang
- 4) Ruimte voor kennis en kunde
- 5) Basissystemen op orde

De eerste beweging, 'Thuis in een divers Den Haag', beschrijft welke ruimtelijke keuzes nodig zijn om ervoor te zorgen dat huidige en toekomstige inwoners zich thuis kunnen voelen in Den Haag. Belangrijk daarbij is het tegengaan van de segregatie en zorgen voor een goede verdeling van maatschappelijke voorzieningen over de stad.

Bij 'Ruimte voor groen en water' laten we zien welke keuzes de gemeente maakt om verstedelijking en vergroening samen te laten gaan, hoe we de biodiversiteit vergroten en hoe we willen inspelen op klimaatverandering.

De beweging 'Verstedelijking en bereikbaarheid in samenhang' geeft antwoord op de vraag waar in de stad en de Haagse metropool verstedelijking kan plaatsvinden en welk woningbouwtempo nodig is tot 2050. Dit koppelen we aan een aanpak voor bereikbaarheid die voorrang geeft aan voetgangers, fietsers, openbaar vervoer en het delen van auto's.

Bij 'Ruimte voor kennis en kunde' staat wat er ruimtelijk nodig is om de Haagse metropool economisch vitaal te houden en bij te dragen aan brede welvaart.

De beweging 'Basissystemen op orde' is een voorwaarde voor het leven in de stad. Zonder duurzame energiesystemen, een goede drinkwatervoorziening en betrouwbare kustverdediging kan de stad niet functioneren.

De vijf bewegingen hangen met elkaar samen. Op sommige punten versterken ze elkaar. Dit biedt kansen, die willen we zo goed mogelijk benutten. Maar we hebben ook te maken met ambities en ruimtebehoeften die schuren of elkaar tegenwerken. Deze kansen en schuulpunten komen aan het licht in de uitwerking van de Omgevingsvisie in gebieden en in thematisch beleid. Daarbij zijn heldere keuzes en creatieve oplossingen nodig.

Ter ondersteuning van het maken van keuzes en het vinden van oplossingen bij de uitwerking van de Omgevingsvisie gebruiken we de volgende principes:

- Meervoudig kijken én handelen
- Samendoen: iedereen vanaf het begin aan tafel
- Niet alles hoeft in Den Haag

3.8 Realisatie

De Haagse Omgevingsvisie bevat een realisatiestrategie. Daarin staat hoe we als gemeente gaan sturen op de toepassing van deze visie in de praktijk. De gemeente stuurt op de realisatie van deze Omgevingsvisie, door het aanpassen en opstellen van beleid en programma's. Denk aan voorstellen voor investeringen in de groenstructuur, het treffen van verkeersmaatregelen, het opstellen van parkeerbeleid en de inzet van toezicht en handhaving. Tegelijkertijd zijn we voor de realisatie van de Omgevingsvisie in grote mate afhankelijk van andere partijen. Daarbij gaat het om maatschappelijke partners als ontwikkelaars, corporaties en infrastructuurbeheerders, om inwoners en ondernemers, en om regiogemeenten, de provincie en het Rijk. In de realisatiestrategie geven we aan hoe we als gemeente onze rol zien en de samenwerking met deze partijen bij de realisatie van deze visie.

Ook geven we aan hoe de Omgevingsvisie onderdeel is van een beleidscyclus. Daarin worden vier fasen onderscheiden: beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, uitvoering en terugkoppeling. Op basis van die terugkoppeling, met behulp van monitoring en evaluatie, kan de beleidscyclus opnieuw doorlopen worden. Daarmee is onze Haagse Omgevingsvisie een levende omgevingsvisie, die indien nodig aangepast zal worden. Bovendien zal deze stedelijke visie uitgewerkt worden in gebiedsvisies per stadsdeel, met concretere uitspraken over de gewenste ontwikkelingen in het stadsdeel en welke waarden we willen beschermen. Deze gebiedsvisies worden na vaststelling onderdeel van de omgevingsvisie.

Deze Omgevingsvisie bevat veel ambities, terwijl de financiële positie van de gemeente al jaren onder druk staat. Er zullen lastige keuzes moeten worden gemaakt omdat we voorzien dat de middelen beperkt zijn. Kortom, er is een strategie nodig om de benodigde investeringen te kunnen doen. In dit document doen we hier voorstellen voor.

3.9 Samen bouwen aan de stad

Vele Hagenaars dachten mee bij het maken van de plannen voor hun directe omgeving. Er zijn gesprekken gevoerd met circa 3.000 bewoners en ondernemers. Ook mensen uit moeilijk bereikbare groepen zoals jongeren en ouderen. De 'Haagse mixer' was daarbij een hulpmiddel om het gesprek aan te gaan. Dat is een schuifpaneel waarop de ambities uit de Omgevingsvisie kort en praktisch staan beschreven. Deelnemers konden zelf met de schuiven aangeven welke ambities zij het belangrijkste vinden.

Bij de uitkomsten viel op dat Hagenaars verbondenheid tussen mensen, gezondheid en veiligheid heel belangrijk vinden voor de toekomst van de stad. Ze willen dat iedereen mee kan doen: sociaal, fysiek en economisch. Ook willen ze graag groene ontmoetingsplekken. Jongeren maken zich zorgen over het tekort aan woningen en zien graag een verbetering van het nachtleven.

Deze Omgevingsvisie is mede door deze manier van participatie een 'levend verhaal' geworden voor én van de stad. De ideeën worden gedragen door inwoners, ondernemers, maatschappelijke en culturele organisaties, winkeliers, studenten, ontwikkelaars, beleidsmakers en stadsbestuurders. Onderweg naar 2050 blijven we graag in gesprek met talloze mensen in de stad. Het is waardevol als velen actief meepraten en meedenken. Zo houden we de Omgevingsvisie actueel.

Toelichting

1 Inleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op 1 januari 2027 is de gemeente verplicht om een gebiedsdekkende omgevingsvisie te hebben gepubliceerd in het omgevingsloket. In december 2020 is gestart met het proces tot vorming van een Haagse Omgevingsvisie. In de Startnotitie Omgevingsvisie Den Haag (RIS307081) zijn de verschillende stappen en deelproducten beschreven. In januari 2021 is de startnotitie in de raadscommissie besproken. Op basis hiervan is een Ambitiedocument Omgevingsvisie Den Haag (RIS309993) vastgesteld door het college, met daarin zes ambities voor 2050. In november 2022 is de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) voor de

Omgevingseffectrapport (OER, formeel een m.e.r.-procedure) gepresenteerd en ter inzage gelegd (RIS313413). In dit rapport staan de effecten op de omgeving voor de verschillende keuzes die in de Omgevingsvisie gemaakt kunnen worden. Een belangrijke stap was het inwinnen van zienswijzen (reacties) en adviezen over de NRD. Bewoners, organisaties en de commissie MER hebben begin 2023 hun zienswijzen en adviezen ingediend. Alle zienswijzen en adviezen zijn beantwoord in de Nota van Beantwoording en eind juni 2023 toegezonden aan de gemeenteraad. Veel adviezen uit de zienswijzen op de NRD zijn gebruikt in de verdere vormgeving van de Omgevingsvisie. Bij de brief van 4 juli 2023 heeft het college de Commissie Ruimte geïnformeerd over de stand van zaken van de Omgevingsvisie

Den Haag 2050 en het vervolgproces (RIS316051). Besloten is om meer te investeren in participatie en te kiezen voor een meer impactvolle Omgevingsvisie. Uit de het OER proces en het uitgebreide participatieproces hebben we de koers afgeleid die het afgelopen jaar nader is uitgewerkt in het nu voorliggende concept. Op 23 oktober 2024 de Commissie Ruimte is geïnformeerd over de stand van zaken Omgevingsvisie en de wijze waarop participatie heeft plaatsgevonden en is verwerkt.

2 Inhoud

De Haagse Omgevingsvisie is een directe vertaling van drie 'leidende principes' die eerder in het Ambitiedocument zijn vastgelegd.

1. De omgevingsvisie als een toekomstgericht verhaal
2. De omgevingsvisie als een 'groeiend' en inspirerend Haags verhaal
3. De omgevingsvisie als een realistisch verhaal

In het Ambitiedocument Omgevingsvisie Den Haag 2050 zijn zes ambities benoemd waar Den Haag aan moet én wil werken. De ambities gaan over fysieke, maatschappelijke en economische thema's en komen voort uit het bestaande langetermijnbeleid.

1. Rechtvaardig en inclusief.
2. Betaalbare, toegankelijke en toekomstbestendige woningvoorraad.
3. Klimaatbestendig, klimaatneutraal en natuur inclusief.
4. Economisch vitaal.
5. Gezond en veilig.
6. Duurzaam bereikbaar.

De omgevingsvisie beschrijft drie 'grote' maatschappelijke opgaven, met ruimtelijke gevolgen, waar we sturing aan willen geven en oplossingen voor aanreiken. Het betreft het bieden van sociaal en economisch perspectief (werkgelegenheid, leefbaarheid, gezondheid), demografische ontwikkelingen (migratie, vergrijzing) en het werken aan enkele grote transities: klimaatadaptatie, energietransitie, de omslag naar een circulaire economie en de overstap naar een ander mobiliteitssysteem.

1. Sociaal en economisch perspectief bieden
2. Groeien in balans

3. . Werken aan transities in een tempo dat de stad aankan en nodig is

Den Haag groeit uit tot een groene metropool aan zee waar mensen zich thuis voelen. Daarbij bouwen we voort op de Haagse ontstaansgeschiedenis en de kenmerkende kwaliteiten. We introduceren vijf bewegingen die richting geven aan deze ontwikkeling. Ze zijn bedoeld om onze koers aan te scherpen. Door eerder gemaakte keuzes stevig neer te zetten of door op sommige punten bij te sturen. En door voor de groei van Den Haag en enkele transities – energie, klimaat, mobiliteit, grondstoffen – het juiste tempo te bepalen. De vijf bewegingen zijn:

1. Thuis in een divers Den Haag
2. Ruimte voor groen en water
3. Verstedelijking en bereikbaarheid in samenhang
4. Ruimte voor kennis en kunde
5. Basissystemen op orde

Aan de vijf bewegingen worden strategische keuzes gekoppeld.

1. Thuis in een divers Den Haag
 - a. Bijsturen
 - i. Bouwen voor de buurt
 - ii. Tegengaan van segregatie
 - iii. Veilige en gezonde openbare ruimtes die verbinden
 - iv. Naar een stillere en schonere stad
 - b. Koers houden
 - i. Maatschappelijke voorzieningen groeien mee
 - ii. Beschermen, benutten en toekomstbestendig maken van cultureel erfgoed
2. Ruimte voor groen en water
 - a. Bijsturen
 - i. Vergroening tot op straat- en pleinniveau
 - ii. Duinen groeien mee met de zee
 - iii. Meer aandacht voor water- en bodemkwaliteit
 - iv. Focus op strategische groenprojecten
 - v. Samen aan de slag met groen
 - b. Koers houden
 - i. Versterken, beschermen en uitbreiden van de SGH
3. Verstedelijking en bereikbaarheid in samenhang
 - a. Bijsturen
 - i. Bouwtempo dat past bij de Haagse metropool

- ii. Bouwen en verbouwen in de gehele stad

- b. Tempo aanpassen

- i. Versnellen mobiliteitstransitie op stedelijk en regionaal niveau

- ii. Versnellen omslag naar duurzame stedelijke distributie

- c. Koers houden

- i. Verstedelijking rond ov-knooppunten

4. Ruimte voor kennis en kunde

- a. Bijsturen

- i. Bevorderen clustervorming onderwijs en werkgelegenheid

- ii. Behouden, verdichten en benutten bestaande bedrijventerreinen

- iii. Diensten en kleinschalige bedrijvigheid terug in de wijk

- b. Tempo aanpassen

- i. Versnellen omslag naar circulaire economie

- c. Koers houden

- i. Versterken economische topmilieus: Regeringscentrum, Internationale Zone, Central Innovation District

5. Basissystemen op orde

- a. Bijsturen

- i. Investeren in het bodem,- en watersysteem

- ii. Ruimte voor (toekomstig) drinkwaterbehoefte

- iii. Meer regie op de ondergrond

- b. Tempo aanpassen

- i. Snelle ontwikkeling van een duurzaam elektriciteitsnet

- ii. Versnellen aanleg van collectieve warmtenetten

- c. Koers houden

- i. Investeren in een robuuste kustverdeling

- ii. Verduurzamen bestaande bouw

3 Realisatiestrategie

De Omgevingsvisie is veelal een continuering van bestaand beleid en een vertaling daarvan naar strategische keuzes. De Omgevingsvisie stelt de gemeente in staat om meer regie te voeren op ontwikkeling en beheer van de fysieke leefomgeving. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie zullen de volgende documenten worden ingetrokken:

- Structuurvisie Wêreldstad aan Zee (RIS126237)

- Agenda Ruimte voor de Stad (RIS282215)

- Haagse Nota Mobiliteit (RIS180762)

De realisatiestrategie laat zien hoe de Omgevingsvisie de gemeente en andere partijen helpt om samen invulling te geven aan de ambities voor de fysieke leefomgeving. We maken hierbij gebruik van de instrumenten die de Omgevingswet ons aanreikt, en andere instrumenten die de gemeente ter beschikking heeft. Uitvoeringskracht staat centraal, waarbij alle kennis en inzet van de stad en samenwerkingspartners nodig zijn om onze ambities te bereiken.

4 Participatieverantwoording

Sinds 2021 zijn webinars en bijeenkomsten georganiseerd voor inwoners, ondernemers, medeoverheden, samenwerkingspartners en belangenorganisaties. Zowel in de wijken als in het stadhuis. Ook zijn diverse activiteiten georganiseerd om verschillende doelgroepen te bereiken en te betrekken. Zoals een project met 75 jongeren en het Nationaal toneel en de Haagse mixer. De Haagse mixer is een schuifpaneel waar mensen hun keuzes voor de toekomst van de stad kunnen aangeven en deze toelichten. Met deze mixer hebben we bijna 700 gesprekken gevoerd. Met online varianten zoals de Toekomstwijzer uit 2022 en de digitale Haagse mixer hebben nog eens 1100 mensen meegedaan. Daarnaast zijn er diverse bijeenkomsten met stadsdeelorganisaties, belangenorganisaties, bewonersorganisaties en ondernemersverenigingen. In totaal hebben ruim 3000 mensen meegewerkt

aan de Omgevingsvisie. Met initiatieven als Haagse mensen (foto's van Hagenaars op hun favoriete plek in de stad) zijn door een tentoonstelling en magazine nog eens duizenden mensen bereikt.

5 Omgevingseffectrapportage

De NRD heeft van 4 november tot en met 16 december 2022 voor iedereen ter inzage gelegen. In de Nota van Beantwoording staat de conceptbeantwoording op de reacties die zijn binnengekomen. Daarnaast hebben we de Commissie m.e.r. om advies gevraagd. Zowel het advies van de Commissie m.e.r. als de reacties van de overige belanghebbenden zijn betrokken bij het vervolgproces. Dit vervolgproces heeft geleid tot een omgevingseffectrapportage (OER) zoals bijgevoegd in de stukken. omgevingseffectrapportage (OER) zoals bijgevoegd in de stukken.